

*Опанасенко А.**

ДИПЛОМАТІЯ ДВАДЦЯТЬ ПЕРШОГО СТОЛІТТЯ: НОВІ ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ

Протягом двадцятого століття дипломатія зазнала великих перетворень. Раніше мистецтво ведення двосторонніх відносин між державами культивували переважно люди вищих шарів суспільства. Перша світова війна принесла революційні зрушення в дипломатії. Мирна конференція в Парижі започаткувала багатосторонню дипломатію нового рівня. Тепер дипломатами частіше ставали відповідно до професійної компетентності, ніж через соціальне походження. Жінки-дипломати також поступово зайняли зростаючий відсоток на дипломатичних посадах. Але нові виклики та можливості, які принесло ХХІ століття, обумовлені взаємозалежністю держав та глобалізацією, справили визначальний вплив на розвиток дипломатії.

Дипломатія стала багатограннішою, мобільнішою, інтенсивнішою та більш економізованою. Бар'єри суверенітету, які захищали держави від втручання в їх внутрішні справи, або справи інших держав почали руйнуватися. Сьогодні дипломатична діяльність часто відбувається поза традиційними рамками конференц-залів. Новітні технології залучили нових учасників та нові тематичні області переговорів [1]. Що за умов постійного скорочення ресурсів та високих суспільних очікувань, вимагатиме більшої координації зусиль та забезпечення узгодженості дипломатичної служби.

Виклики та перспективи дипломатії ХХІ-го ст.

Сама професійна дипломатія зазнає значних змін з точки зору використовуваних методів. У рамках двосторонніх відносин, необхідність підтримки дипломатичних представництв та консульських установ була піддана сумніву через розвиток так званої «віртуальної дипломатії» [3]. У сфері багатосторонніх відносин безплідні ідеологічні та політичні конфронтації поступаються місцем кооперативній взаємодії, спрямованій на вирішення проблем пов'язаних з фінансовими обмеженнями.

Більше відрізняється від традиційних методів і активніша участь непрофесійних акторів – «звичайних» громадян, неурядових організацій, груп тиску та лобістів в тому, що колись було виключно дипломатичною діяльністю. Розвиток новітніх технологій надав їм можливість і дозволив безпосередньо брати участь у прийнятті рішень та формуванні стратегій [5].

Окрім того, сама тематика дипломатичних зносин стає ширшою та набуває рис «міждисциплінарності», обмежуючи можливості професійних дипломатів. Наприклад, тематика зміни клімату та довкілля, енергетики, інформаційного суспільства, чи здоров'я – особливо в країнах що розвиваються та які мають обмежені ресурси – вимагатиме співробітництва з іншими глобально або локально зацікавленими сторонами (науковими колами, бізнесом) [4].

Еволюція засобів телекомунікації та швидке зростання широкого доступу до мережі Інтернет відкрило великі можливості, а й миттєвий доступ до майже будь-кого та будь-якої

* аспірант кафедри зовнішньої політики і дипломатії Дипломатичної академії України при МЗС України
Науковий керівник: проф. Білоусов М.М.

інформації у будь-який момент. Це вимагає миттєвої реакції та піддає додатковому стресу дипломатію «реального часу», не даючи можливості на довгі роздуми. Більш того, публічна дипломатія спирається як на традиційні засоби масової інформації так і на новітні технології. Це означає, що дипломат сьогоднішнього та завтрашнього дня повинен бути ознайомлений з ними, щоб мати можливість служити своїм країнам - і міжнародним установам - найкращим чином [2].

Погляд на майбутнє.

Дипломатія буде продовжувати розвиватися і змінюватися. Таким чином, для тих, хто бере участь у вивченні та викладанні дипломатії, важливо «тримати відкритими очі» і приймати до відома зміни структури і потреб дипломатичних зносин. Щоб бути ефективно представленими на міжнародній арені, необхідно повною мірою використовувати можливості, що надають нові інструменти дипломатії.

Література

1. Фесенко М.В. Формування сучасної системи міжнародних відносин // Політика і час. – К., 2005. – Вип.12. - С. 26-37.
2. Гуменюк Б.І. Нові підходи у підготовці кадрів у Дипломатичній академії України при МЗС України // Науковий вісник Дипломатичної академії України. – К., 2007. – Вип.14. – С. 14-25.
3. Baldi S. The Internet and diplomats of the twenty first century: How New Information Technologies Affect The Ordinary Work Of Diplomats// Modern Diplomacy. Malta: DiploPublishing. - 1998.
4. Berridge, G.R. Diplomacy: theory and practice.// Basingstoke: Palgrave.- 2002.
5. Foreign and Commonwealth Office. What is digital diplomacy?. – 2010. <http://digitaldiplomacy.fco.gov.uk/en/about/digital-diplomacy/>